СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 156. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 8 липня 1935. — VOL. XLIII. No. 156. Jersey City, N. J., Monday, July 8, 1935. THREE CENTS

УРЯД ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ НЕ БУДЕ ЗАЙМАТИСЯ СПОРОМ МІЖ ІТАЛІЄЮ Й ЕТІОПІЄЮ

ВАШИНҐТОН. — Американський амбасадор в Етіопії, Віліям Пері Джордж, прислав секретареви стейту у Вашинґтоні зміст дипльоматичної ноти етіопського цісаря з проханням посередничити в спорі з Італією. Етіопія покликується на паризький акт, тобто на взаїмну умову про ненапад 62 держав, що її підготовив був американський секретар Келоґ. Американський департамент стейту відповів у пятницю, 5-го липня, що не буде вмішуватися в цю справу, тимбільше, що її взяла до розгляду Ліґа Націй. Зате, як каже відповідь, Злучені Держави надіються, що держави, які підписали умову Келоґа, полагодять спір між собою лише мирною дорогою.

ЗАКОНОПРОЄКТ ВАҐНЕРА ПІДПИСАНИЙ.

ВАШИНҐТОН. — У пятницю, 5-го липня, президент Рузвелт підписав законопроєкт сенатора Ваґнера про наладження відносин між робітниками й підприємцями. Закон признає робітничі орґанізації як правне тіло до збірних переговорів робітників і підприємців, вичисляє приклади несправедливого трактування робітників і дає можливости внести зажалення проти несправедливостей до Краєвої Ради Умовин Праці. Рада може видавати рішення, обовязуючі обі сторони, й може візвати суд до вимушення рішення на непослушній стороні. Президент підписав закон двома перами, з яких одно дістане сенатор Ваґнер, друге президент Американської Федерації Праці, Віліям Ґрін.

БЕРУТЬСЯ ПОВАЖНО ДО ОРҐАНІЗУВАННЯ ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ.

ШІКАҐО. — Зїхалися аж 250 в Америці роджених радикальних мислителів, щоб зріло передумати справу зорґанізування третьої політичної партії на 1936 рік. Постійним предсідником конференції вибраний Павло Доґлес, професор політичної економії в університеті в Шікаґо, а секретарем Алфред Бінґем, син бувшого републиканського сенатора з Конетикот. Тепер шукають кандидата на провідника й назви нової партії. Найбільше прихильників має назва „Фармерсько-Робітнича Партія" та „Людова Партія" ("Commonwealth Party").

8-ГОДИННИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ ПРИ ДОПОМОГОВИХ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЄКТАХ.

ВАШИНҐТОН. — Для переведення прилюдних будівель з фонду прилюдних робіт у часі кризи створено дві аґенції. Адміністрація поступу в Роботах виробила плян заняття для тих, що жиють з прилюдної допомоги. Вони мають обовязково 8 годин праці денно, а 140 місячно. Коли не буде погоди, то їм час буде рахуватися.

ХРИСТІЯНСЬКА МОЛОДЬ ЗА МИР.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Тут відбувається міжнародня конвенція Христіянського Ревнування. Головною метою дискусії є аґітація за постійний мир. Є загальний настрій, щоб такий рух провадити на засадах христіянізму без вмішування комуністів. Орґанізація пропаґанди має бути міжнародня. Лойд Джордж, британський премієр у часі світової війни, прислав до конвенції зазив до праці за мир.

САТИРИЧНИЙ ПИСЬМЕННИК ПРО ЗАБАВИ З НАГОДИ 4-ГО ЛИПНЯ.

САНТА МОНІКА (Каліфорнія).—Вил Роджерз, сатиричний письменник, подав до преси такі завваги: Це велика подія, оте признання свободи перед 159 літ. Я раджу видати закон, щоб святкувати День Незалежности раз на сто літ. Коли будемо святкувати його кожного року, то не стане нам людей, як вони будуть гинути так, як у четвер.

РАДІОВІ ОПЕРАТОРИ ВИГРАЛИ СТРАЙК.

НЮ ЙОРК. — Американське Товариство Радіових Операторів оголошує, що полагоджено спір між ним і корабельними підприємцями, зорґанізованими в Міжнародній Торговельній Фльоті. Оператори старалися про ліпші умовини праці від кількох місяців і мусіли аж перевести страйк, хоч і короткотревалий, щоб добитися признання своїх домагань. Підприємці признали юнію операторів і три кляси платні.

І СТАЛІН ЗРІКСЯ СПАДЩИНИ В АМЕРИЦІ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — У грудні 1933 року помер у Сан Педро, Каліфорнія, Леон МкБорні. Він лишив заповіт і в ньому записав президентови Рузвелтови та диктаторови Советів, Сталінови, по 1,000 долярів. Зате дітям своїм лишив він по одному долярови. На прохання адвокатів дітей президент зрікся спадщини зараз, а листування із Сталіном тревало дотепер. Він теж прислав зречення й власноручно положив свій підпис на судовому документі.

ПОВІДОМЛЕННЯ В СПРАВІ ВИМІНИ ГРАМОТ

В останніх днях червня відділи прислали велике число грамот для виміни зі старого до нового роду обезпечення. Отже ті всі грамоти, які були прислані до головної канцелярії між 25-тим і 30-тим червнем, не могли вже бути змінені з кінцем минулого місяця, а тому будуть змінені на протязі цього місяця.

При тій нагоді пригадуємо, що колиб на руках відділових секретарів знаходилися ще якісь старі грамоти для виміни, то ті грамоти треба НЕГАЙНО прислати до головної канцелярії, а головна канцелярія змінилаб їх іще разом з тими грамотами, які осталися для виміни з минулого місяця.

Головна канцелярія У. Н. Союза.

ОБМЕЖЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ СТУДІЙ.

В Букарешті відбувалися засідання міжуніверситетської ради. Між іншим постановлено, щоб обмежити число університетських студентів заведенням строгих іспитів. Записи до університету будуть відбуватися на підставі вступних іспитів, а самий бакалавреатський диплом не вистарчатиме надалі. Студентів, що не здають правильно іспитів, видалятимуть з університету.

Нострифікація закордонних диплюмів буде дозволена лише з тих країв, що зробили з Румунією дотичні умови взаїмности. В інших випадках мусить дотичний кандидат іще раз здавати всі іспити в Румунії.

НЕЗАКОННІ ВІЗИ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ.

В Будапешті відкрили припадково, що там є велика орґанізація на те, щоб доставляти візи чужинцям незаконно й без ніяких формальностей. До цеї орґанізації належать поважні особи. За візи брали вони великі гроші. Не знати, скільки чужинців цим користалися. Заряджено слідство по всіх місцевостях, де є чужинці.

ГРАД ПОКАЛІЧИВ ЛЮДЕЙ.

На Мадярщині падав у деяких околицях підчас буревію град величини голубячих яєць. Буревій позривав багато дахів з домів. Багато осіб покалічив град так сильно, що їх треба було відставити до шпиталю.

КОЛХОЗНИКИ САБОТУЮТЬ ЗАСІВИ.

Большевицька преса заговорила вперше цього року про акти саботажу підчас засівної кампанії. Преса пише, що цього року актів саботажу є куди менше, ніж минулими роками. „Ізвєстія" приписують акти саботажу кулакам або петлюрівцям.

РІЛЬНІ ОСЕРЕДКИ ВЯЗНІВ.

Цього року відбудуться перші жнива в пробних рільних о с е р е д к а х, зорґанізованих польським міністерством справедливости на Шлеську і Поморі. На ріллі осаджено 600 вязнів, що працюють під проводом спеціяльних інструкторів.

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОГО МАЛЯРЯ.

В Букарешті недавно відбулася з великим успіхом вистава творів українського молодого маляря Чукуренка. Чукуренко визначний мистець, зокрема в области церковних композицій, походить з українських старокозацьких осель Добруджі, мистецьку освіту закінчував у Парижі.

САКСАҐАНСЬКИЙ ЗАЛИШАЄ СЦЕНУ.

Офінор одержав відомости з Києва, що останній спектакль при участи Саксаґанського, улаштований комітетом його імени в Оперовому Театрі (тепер Академічний Театр), обернувся у величну маніфестацію українського мистецтва. Ювилят, що вже вступив у 76-тий рік життя і є останнім заступником славної родини Тобілевичів, виступив останній раз у ролі Возного, яку він грав для свого дебюту 55 років тому і в якій єдиним його суперником був покійний Садовський. Артист буде діставати урядову пенсію 10,000 карбованців, що на сучасні українські відносини дає можливість жити дуже тісно, але не голодуючи.

60 ТИСЯЧ ПІЛЬОТІВ МАЄ ТЕПЕР НІМЕЧЧИНА.

В місцевости Котбус є спеціяльна школа, де 2,000 пільотів посвячуються тільки нічним летам. Ціла орґанізація німецьких спортових союзів станула на службу військового летунства.

СКАРБНИЦЯ НА ДНІ МОРЯ.

В тунелі Мерзей, який лучить Ліверпуль з Біренгедом, збудували цікаві панцирні тресори, що мають служити за сховок для значних грошевих сум, зібраних з рогачкових оплат за переїзд тунелем. В часі війни можуть тресори служити за сховок скарбів і золота Анґлійського Банку. Там будуть безпечні перед нападами літаків.

МАСОВЕ ЗАСЛАННЯ НА СИБІР.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Москви: На основі розпорядку комісаріяту внутрішніх справ (ҐПУ) СССР відобрали право побуту 600 особам у містах Ленінград, Харків, Київ, Калінін (колишній Твер), Ґоркий (колишній Нижній Новгород) тільки за їх буржуазне походження. Всім тим особам приказали враз із родинами покинути згадані міста до сімох днів і визначили їм на місце побуту ріжні місцевости в середущій Азії. Деякі з виселених займали урядові посади.

СПІР ЗА 10,000 ДОЛЯРІВ.

У Станиславові закінчилася розправа львівського лікаря д-ра Овчарського проти гр.-кат. епископської курії в Станиславові. Д-р Овчарський домагався від курії 10,000 долярів у звязку з продажем дому, який свого часу купив у нього станиславівський еп. Хомишин. Суд відкинув претенсії д-ра Овчарського та признав епископству кошти спору в сумі 2,500 зл.

СМЕРТЬ ВІД ЕЛЄКТРИЧНОГО СТРУМУ.

В громаді Цінта повіту Прагова (Румунія) впав уночі каблевий провід електрики нафтової рафінерії до землі. Перед полуднем наблизилася дитина до каблю й упала відразу нежива, поражена електрикою. Мати дитини прибігла на ратунок і також померла від електричного струму. Повідомлений про це нещасний батько збожеволів.

СУДОВИЙ СКАНДАЛ У ЯРОСЛАВІ.

Велику сензацію в Ярославі викликано арештування емеритованого начальника місцевого суду, Едмунда Ґаліка, колишнього бурмістра цього міста й посла до австрійського парляменту, у звязку з грошевими зловживаннями в касі городського суду. Зловживання зводилися до того, що не вписувано до касових книг деяких депозитів, які вжито на приватні цілі. Знав про це секретар суду Зєлінський, що вів касові книги, і довголітній начальник суду Ґалік. Зачалося від того, що начальник Ґалік позичив у судовій касі 3,000 зл. і мав незабаром звернути. Позички не занотовано, тому, що була взята на кілька днів. Тимчасово зворот її проволікався, а тимчасом, як запевняє Зєлінський, до судової каси вломилися злодії й забрали коло 20 тисяч зл. Зєлінський не повідомив про це зверхної влади, боячися, щоби не виявилася теж незаконна позичка 3,000 зл. Він цей крадіж затушував і латав касову діру тим способом, що затягав ріжні позички і платив високі проценти, отже при люстрації все було в порядку. Згодом касові браки почали рости, бо Зєлінський не міг платити процентів від позичених грошей, а тимчасом начальник Ґалік пішов на емеритуру. Колиж страти дійшли до суми 28 тисяч зл. і Зєлінський не міг уже дати собі ради з дальшим тушуванням, він зголосивсь у президента перемиського окружного суду й оповів йому все. Переведено люстрацію каси й остаточно арештовано не тільки Зєлінського, але й Ґаліка. Арештований Ґалік має 71 літ і перейшов на емеритуру перед трома роками.

У СХІДНІЙ ПРУСІЇ ПРОДОВЖИЛИ ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ.

Офіціяльно повідомляють, що німецьке міністерство війни продовжило військову службу для Східньої Прусії до 55 року життя. Одночасно покликали до війська 1910 річник, крім покликаного до активної служби 1915. річника. Поодинокі команди корпусів цілої німецької армії будуть набирати доповнення тільки у своїх округах.

56,244 СТЕРИЛІЗОВАНИХ.

Німецький уряд оголосив ститистичні дані у звязку з законом про стерилізацію. Торік у Німеччині стерилізовано 56,244 осіб, з того 42,203 мужчин. Всі операції переведено на основі судових рішень і в порозумінні з лікарями.

ПЕРШИЙ КОРАБЕЛЬ З РОСІЇ В ҐАЛАЦУ.

У пристань Ґалац приїхав перший російський торговельний корабель. Він везе залізо з України через Румунію до Чехословаччини.

БЕНЕШ ПРО ЗБЛИЖЕННЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ З УКРАЇНОЮ

ПРАГА (Чехословаччина).—Міністер справ заграничних, д-р Бенеш, заявив співробітникам часописів, що бажає близьких взаємин з Україною тому, що Чехословаччина сусідує з нею територіяльно, як теж є споріднена мовою. Одначасно міністер підкреслив, що національний український рух є дуже подібний до чеського.

ПРИЗНАННЯ ДЛЯ ОПЕРЕТИ „ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ".

КИЇВ. — „Пролєтарська Правда" подає, що 15-го червня був у Києві чехословацький міністер д-р Бенеш, якого повели до театру, де була виконана відома оперета „Запорожець за Дунаєм". У книзі почесних гостей міністер Бенеш написав таке: „Десять років тому я вперше побачив оперу „Запорожець за Дунаєм" у нас в Ужгороді. Лиш у Вас я добре зрозумів її народній зміст, її музику, що відбиває Вашу народню пісню. Тим то ця опера у Вас така популярна. Виконання її у Вас у Києві справді прекрасне, бо це — ваше народнє. Майстерність виконання на високому рівні. Бажаю Вашому театрови багато успіхів".

„ДЕНЬ ТЬМИ".

УЖГОРОД (Закарпаття). — Так назвав ужгородський „Вперед" москвофільське збіговище, яке відбулося 17-го червня в Сваляві, а яке названо „День русской культури". Збіговище було зааранжоване д-ром Фенциком, що тепер злучився з чеськими аґраріями.

ВІДБУДУЮТЬ МІСТ НА ДНІСТРІ.

КИШИНІВ (Бесарабія). — Відїхав до Одеси румунський делеґат, щоб там докінчити переговори в справі відбудови моста через Дністер. Міст цей був зірваний підчас горожанської війни.

ПІДЕ ДО ТЮРМИ ЗАМІСЦЬ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

БЕРЛІН. — Молодий протестантський діякон Ґергард Гандрок написав до військової влади лист, у якім заявив, що Христос не бажав собі того, щоб його діти носили мечі при боці. Він теж назвав націстичну „свастику" символом поганства. Гандрок писав, що він почувається до обовязку радше молитися до Бога, щоб завернув німецький нарід зі шляху поганства, ніж іти відбувати військову службу. Суд рішив, що кождий може собі вірити, в що хоче, бо це є його приватна справа, та сповнювання горожанських обовязків мусить стояти завжди на першім місці. А військова служба належить до таких обовязків. Хто тому не повинується, йде до тюрми. Тамтуди пішов і Гандрок.

ЯПОНІЯ ЗДОБУВАЄ, ЩО ХОЧЕ, БЕЗ ВІЙНИ.

ТОКІО (Японія). — Совєти згодилися на комісію, яка вирішить пограничні територіяльні спори. До цеї комісії висилають по одному делеґатови: Японія, Манчуко й Совєти. Це вважають великим японським здобутком, бо це рівнається визнанню Манчука. Крім того Японія матиме й у комісії перевагу.

ЧЕКІСТ, ЩО ГОТОВИВ ЗАМАХ НА СТАЛІНА.

СТОКГОЛЬМ (Швеція).—Місцеві ґазети подають з Москви вістку, з якої виходить, що там арештовано відомого й впливового чекіста Петерса, Кажуть, що Петерс брав участь у заговорі на життя Сталіна.

В ПОЛЬЩІ РІЖНО КРИТИКУЮТЬ „УСПІХИ" В БЕРЛІНІ.

ВАРШАВА (Польща). — Польський уряд задоволений з того, що осягнув міністер заграничних справ, Бек, у Берліні. Але не подається в комунікаті нічого такого, з чого можна би вносити, в чім ті успіхи полягають. Зате частина польської преси каже, що нема ніяких успіхів, бо не підписано нового договору про ненапад. Значиться, що обовязуючим є той договір, що його підписано на 10 років.

ХОРВАТИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ЗАГРЕБ (Хорватія).—Державна цензура сконфіскувала подану до преси заяву хорватського провідника д-ра Володимира Мачека, в якій він скритикував новий уряд як реакційний. По Хорватії розкинено летючки, в яких Мачек повідомляє нарід, що його далі ошукує югославський уряд, бо опирається на конституції з 1931 року, якої Хорвати не узнають і якої ніколи не приймуть, бо вона їх кривдить.

ЖІНКА ЛЄНІНА ПРО ЗАВДАННЯ ЖІНКИ.

МОСКВА (Росія). — Надежда Крупская, вдова по Леніні, відозвалась до жіноцтва з закидом, що воно не використовує тих можливостей, які йому дає совєтський режім. Вона заявила, що Совєти не хочуть, щоб жінка присвятила своє життя тільки родженню й вихованню дітей. Подружє життя не має відтягати жінки від життя публичного. Треба бути добрими матерями, а заразом треба брати активну участь у промисловім і політичнім житті нарівні з чоловіками.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОСВЯТОЧНІ РОЗДУМУВАННЯ

Як бувало, так і цього року громадяни Америки пробудилися по „Форт оф Джулай" з тим, що, поглянувши на часопис, вичитували тисячі нещасливих випадків, получених з „фаєрверковим" святкуванням Свята Незалежности. Вистарчить для ілюстрації пригадати, що було тих нещасливих випадків в однім тільки Ню Йорку — 2,576. А коли мова про смертні нещасливі випадки в Свято Незалежности, то було їх у цілій Америці — 136. Знаємо, що рани вигоються, згинулі забудуться, а на другий рік історія знов повториться. Але що жертвою подібного „святкування" може в наступнім році впасти неодин з наших читачів, або, що певніше, може потерпіти неодного з них дитина, то ми й згадуємо про це. Крім того віримо в людський розум і поступ і тому звертаємо увагу на отсе дикунське „фаєрверкове" святкування найбільшого американського свята. Хай хоч старші памятають на це в наступнім році — в інтересі своїм і своїх дітей.

Позатим були й інші „святкування". Бувший президент Гувер пригадав нам, що живемо в таких часах, коли 500,000,000 людей опинилися під диктатурами й втратили, чи зрезигнували з тих прав, що їх забезпечує людині американська Декларація Незалежности. Знов інші повели кампанію проти комуністів і тих усіх лібералів, що нищать підстави американського політичного й суспільного устрою. Виступлено й проти тих, що домагаються революційних реформ. Для представника націстичної Німеччини державна незалежність як така являється короною людських осягів. І тому він пє на здоровля американської незалежности цього року з тим більшим запалом, бо саме щойно цього року Німеччина теж стала незалежною державою. А о. Гігінс взиває стояти твердо при історичній традиції й при тих правах, що гарантують рівність перед законом і особисту свободу, та що дають змогу кождому прямувати до особистого щастя.

До цього додамо таке:

Нема сумніву, що американський нарід, виповівши послух англійському королеви й зірвавши з монархією, дав доказ, що вміє свободу здобути, а, здобувши її, вміє й собою правити. І як би зле тут не було, нікому і в голову не впалоб думати, щоб виходити з хаосу при помочі монархії. Інша справа, коли говоримо про суспільно-господарські відносини, про розвязку соціяльних проблєм. Тепер маємо три рази стільки безробітних, скільки було в Америці населення тоді, коли підписувано Декларацію Незалежности. Це є стан анормальний. Покликуватися тут на історичний акт — нічого не поможе. Бо треба працювати над новою „Деклярацією" нової економічної незалежности американських громадян, щоби була не тільки особиста свобода, але щоби був теж для кождого бодай варстат праці.

ПО ЛЕМКІВЩИНІ -- ГУЦУЛЬЩИНА

(Оригінальний допис з Галичини)

Країно див! Далека мріє,
Зелена казко серед гір,
Де вітром дух нам вільний віє,
На гори загнаний мов звір...
О. Олесь.

Мабуть нема на цілій Україні такої чисто української території, як Гуцульщина. Лише Жидів є там добра пачка, але деж їх нема? Живучі в глибоких горах, до котрих до половини 19-го віку був доступ майже виключно лише пішки або на конях, вони могли якнайдовше задержати свої специфічні етнографічні ціхи, свою мальовничу ношу, свій діялект, свої звичаї та свої побіти. В році 1920-ім, на жаль, лише ще в Гуцульщині є задержана чиста народня ноша, хоч уже її дуже псують здовж залізниці Делятин—Ворохта.

Чужі впливи, а властиво чужі приклади. Бож треба і це признати, що Поляки; що приїжджають з корінної Польщі на Гуцульщину, дуже обурюються на Гуцулів, коли ті, ведені гоном малпування, попсують свою одежу якимись „райтками", зеленими капелюшками і т. п. І сумно це дуже, що не дає тих упімнень власна інтелігенція, лише, що треба аж на чужих ждати, щоби це виконали. І Поляки позакладали у Варшаві та в Станиславові „товариства пшиячюл Гуцульщизни", а Українці ще на таке не спромоглися.

Гуцулів числять на чверть міліона голов. Перші гуцульські оселі відомі вже в 15-тім віці. В р. 1420 належала Гуцульщина до князя Свидригайла. В р. 1490 було там повстання Мухи, а в роках 1509 і 1530 стають Гуцули разом з Підгірянами по стороні Молдави проти Польщі. І за часів Хмельниччини вибухло було там повстання проти польських панів. „Опришки" з 18. віку; це був також чинний протест проти суспільної неправди. Вибився тут на перше місце Олекса Довбуш, родом з Печеніжина, отже властиво не був він справжнім Гуцулом. Він мстився головно на злих дідичах, а на шляхтича Злотніцького зробив виправу аж під Бучач та люто його замучив. Його діяльність тревала від 1738 до 1745 року, коли то застрілив його муж його коханки, Дзвінчук. Опришків винищив доперва в 19-тім столітті мандатор Гердлічка. Гуцульщину страшно знищили Жиди при помочі горівки і своєрідної інституції „**годованців**". Гуцул записував грунт Жидови, а цей мав його годувати аж до смерти. При помочі горівки це не тревало довго... Почавши від 1. січня 1903 р., розпочався в Гуцульщині могутній „Січовий рух, котрий значно ослабив намісник Андрій гр. Потоцький, розвязуючи „Січи" й арангжуючи масу політичних процесів проти їх провідників, з котрих найславнішим був кошовий жабське „Січи", Юра Соломійчук († 1918 р.). Велику деморалізацію ширять у Гуцульщині ті Гуцули, котрих підступно в 1914 р. звабив був до польського леґіону полк. Галлер (тепер генерал). Гуцульщина ідейно сильно засвічена головно з браку інтелігентних робітників. Найбільшу службу на Гуцульщині роблять наші часописи. Вони й підіймають наново гуцульський дух вгору.

Мода поїздок на „Хуцульщизнен", скріплена ще поїздками на лікування до заведення д-ра Тарнавського (Поляка) в Косові, почала у наших сусідів розбуджувати чимраз більше апетит на цю найкращу перлу в короні нашої Неньки. Їм сподобалася їх зглядна „побіда" (?) на Лемківщині й утворення там спеціяльного Апостольського Вікаріяту, і вони хотіли би щось такого вшкварити і на Гуцульщині. Але з Лемківщиною пішло їм зглядно легко. Вона граничить у дійсности з етнографічною польською землею, отже легко було видумати комбінацію, що Лемки це Поляки, котрі лише під впливом „Русінув" змінили трохи свій діякет. До цього внесення може би з бідою і з цеї причини дійти, що лемківська говірка має наголос на передостаннім складі (як у польській мові).

Про Гуцулів тяжко вже сказати, що це якісь попсовані Поляки і тому відомий український краківський часопис „Ілюстровани Курєр Цодзенни" взявся на інші способи. У статті „**Треба визволити Гуцульщину зпід українських впливів**" говорить таке:

„Гуцули, як це виказують дотеперішні наукові досліди (де? чиї? — Ю. Г.), — це своєрідний елємент, що не має в кождім разі нічого спільного (?— Ю. Г.) з руськими племенами, коли мова про походження. Бо гуцульське племя ріжниться від них під багатьома оглядами, хоч Гуцули вже довгі літа живуть у безпосереднім сусідстві з руським населенням, котрого впливам підлягають. Ті впливи зазначуються в присвоєнні Гуцулами руської мови, хоч зі збереженням багатьох питомих познак, що виявляються в ріжноманітніх звуках".

А дальше пише той якийсь К. М. в „І. К. Ц.": „Етнічна окремішність, що вказує частинно на румунське, частинно на аварсько-мадярське походження Гуцулів, котрі мабуть яко підбитий нарід скрилися перед століттями в свойй утечі перед наїзником в ліси і гори Карпат, домагається, щоб тепер, у добі відокремлювання гуцульського населення зпід шкідливих господарських*) українських впливів, вилучити Гуцульщину також зпід безпосередних впливів українського духовенства, котре яко пересякнене націоналізмом, впоюваним у душі молодих парохів іще в духовних семинаріях, використовує свій духовний одяг, проповідальницю і взагалі впливи для цілей шкідливої і ворожої для держави крайно націоналістичної української агітації.

Отже „Курєрок" каже, що „загальним (?) бажанням є створення на зразок Лемківщини самостійної церковної станиці як адміністрації Гуцульщини, до котрої належалоб гуцульське населення, вилучене передтим зпід юрисдикції гр.-кат. станиславівської епархії. Та адміністрація повинна обіймати теперішні деканати: надвірнянський, коломийський, косівський, снятинський і пістинський, до котрих треба би ще долучити богородчанський деканат, що тісно вяжеться (?) з Гуцульщиною. Всі ті деканати мають разом 129 парохій". Автор покликується зрештою на це, що такого відокремлення гуцульського населення „домагають ся поважно польські державні інтереси".

Ось таке вшкварив „Курєрок", а здається, що за його плечима криються деякі важніші фактори, що настають на те, щоби цькувати на „Українцув".

Але яка ціль цього? Чи лише „**діві де ет імпера**" (розділи їх і пануй над ними)? Мабуть, що так, бо зрештою всіті розумування глупі і компромітуючі й самого автора, котрий навіть стидався підписатись під тими „випоцінами" свого вшехпольського мозку.

Річ певна, що людність Гуцульщини, хоч цілком не памліться до епископа Хомишина (власне за його безтактну угодовість), не має найменшої охоти брати собі на голову якогось нового, очевидно ще більш угодово настроєного. На Лемківщині є москвофіли і вони то при польській допомозі і при нерішучій політиці Риму вибороли для неї окремого епископа - кацапа, котрим однак якось ані руш не тішаться.

Зрештою автор цього чудацького пляну дуже погано розуміється на етнографічній мапі Гуцульщини: ані Богородчанщина, ані Снятинщина ані Коломийщина до Гуцулів не належить. Автім — хто зна? Епископська домівка могла би бути лише в Коломиї, а це немало скріпилоб „руськосць" цього міста з жидівською перевагою! Тай це ще треба піднести, що те ціле Покуття є сильно національно освідомлене, отже навіть епископ, котрий мав би якісь скриті „малопольські" тенденції, нічого там не добув.

Одним словом: плян нашого приятеля „Курєрка" не варта і фунта клаків.

Юрій Горовенко.

*) Уряд закладає в Жабю якусь господарську (очевидно польську) школу. — Ю. Г.

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКОН ПРО РОБІТНИЧІ УМОВИНИ.

Це законопроєкт сенатора Вагнера у вашингтонськім конгресі. Вагнер іще за часів президента Кулиджа приготовляв його, побивався за нього за Гувера, та діждався аж в четвер, 20. червня, що його приняла палата послів. Вагнерів законопроєкт називається „Державний Закон про Умовини Праці". Вилєм Грін, президент Американської Федерації Праці, назвав цей закон „Великою Хартією Праці в Злучених Державах".

З огляду на те, що Українці в Америці це головно фізичні робітники і для них ця справа має життєве значіння, варт усьому нашому загалови познайомитися з отим законом. Це тимбільше, що закон стоїть на становищі признати робітничі юнії як правильні підставові робітничі організації й рахується з ними як з колективним правним тілом.

Подібно, як американська Декларація Незалежности з 1776 р., зачинається Закон про Умовини Праці фільософічним вступом, бо каже: „Підприємці заперечують робітникам право до організування та відмовляються переговорювати з ними колективно. Це викликує страйки й інші забурення та неспокої в промисловому житті, а це знову зменшує видатність, безпеченство і можливість товарообміну; шкодить доплививи та переробці сировців та впливає некорисно на ціни продуктів; таксамо обнижує непомірно вартість і ціну праці.

„Нерівна сила при торгах між підприємцями і робітниками, котрі не мають повного права організування, а з тим і повного права ставати до контракту з підприємцями, зорганізованими в корпорації чи інші товариства власників, спиняє нормальний біг торговлі й викликає економічні депресії та спричиняє знижку робітничої заплати.

„Досвід виказав, що правна охорона права робітників до організації й колективних переговорів забезпечує торговлю від потрясень, бо... заохочує приязне наладнання промислових спорів у справі платень, годин праці та інших умовин праці й установляє рівну силу в переговорах між підприємцями й робітниками.

„З вище наведених причин нехай це стане політикою Злучених Держав усунути причини деяких основних перешкод в бігу торговлі; злагіднити ті перешкоди, коли вони притрапилися в такий спосіб, щоб забезпечити робітникам повне право стоваришення та організування себе й назначування з вільного вибору своїх представників для переговорів про умови й умовини праці та про справи для спільної допомоги чи забезпеки".

Щоб усе те осягнути, закон установляє Раду Умовин Праці, складену з трох членів, іменованих президентом на протяг 5 літ, з платнею по $10,000 річно, з обовязком управильнювати відносини між підприємцями й робітниками, коли хто з якогонебудь боку до цеї Ради віднесеться. Головно має Рада обовязок спинити або осунути несправедливі практики чи надужиття праці. Такі несправедливі практики є прикладово вичислені в законі, як ось: спроби перешкаджати робітникам в організуванні та в переговорах з підприємцями; спроби опанування робітничих організацій одиницями, всеодно чи підкупством чи іншими способами; спроби спиняти чи відмовляти робітників від членства в організаціях; відправляти з роботи когось за зажалення проти надужить; відмовляти переговорювати колективно з робітниками й т. п.

Закон забороняє підприємцеви переговорювати в робітничих справах, коли більшість робітників у якімсь підприємстві вибрала від себе представників до переговорів про платню, умовини праці, години праці і т. п. Коли би часом зайшла квестія, хто вибраний таким представником, тоді Рада має обовязок вирішити цю справу і її рішення має обовязуючу силу.

Щоб Рада могла все те виконати, то треба, щоб інтересовані сторони до неї з такими справами зголосилися. Тоді Рада призначує день на переслухання сторін перед собою, або делєґує когось до переслухання, а вiзваний свідок мусить явитися так, як у суді. Рішення Ради є обовязуючі, а коли хтось не повинується тому, Рада взиває відповідний окружний федеральний суд, щоб цей справою заняся так, як кожною іншою спірною справою, і судця видає присуд відповідно до свого розуміння. Проти рішення Ради як і проти рішення суду можна внести відклик до вищих судових інстанцій. Колиб хто пробував перешкаджати Раді у виконанні її круга ділання, може бути покараний грошевою карою до висоти 5,000 долярів.

Після вичислення всіх компетенцій Ради та можливостей для організованого робітництва є спеціяльна постанова закону, яка звучить: „Нічого в отсьому законі не треба розуміти так, начеб він спиняв або перешкаджав у праві до страйку".

Отже ввесь закон є лише для помочи робітникам. Але як хто хоче війну вести, то закон не перешкаджає.

Та, не зважаючи на те, треба сподіватися, що якраз обовязок Ради полагаджувати ріжні непорозуміння між підприємцями й робітниками з правом візвати суд до виконання своїх рішень, значно зменшить можливість безупинних забурень у промислі. Закон перешкодить компанійним вертільникам розбивати юнії, перешкодить підприємцям творити свої компанійні юнії і перешкодить дальше „босівство" в юніях нераз людям з півсвіту, коли лише члени юній схочуть вівати на поміч Раду Умовин Праці.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Палмертон, Па. — Пишіть на таку адресу: **Flis, — 222 Fourth Ave., New York City.**

Г. С., Нортвіл, Міш. — Невідомо в світі не чули слова „**Україна**", а тепер чують. Тому і з тими мапами треба піждати. Згодом буде і на мапах „**Україна**", але передше треба, щоб ми самі стали господарями на своїй рідній землі.

Що чувати.

— Що у вас доброго чувати?
— Та, хвалити Господа, нічого!

В. Будзиновський.

ВИБУХ ЗАЗДРОСТИ

(1)

Молодий священщик отець Орест Котульський мав щастя. Неначе в чепци родився. Се його щастя дало йому протекцію. Дехто казав, що було навпаки, бо нині має щастя тільки той, що має протекцію. Не виключене, що жерелом протекції і щастя був целібат Котульського. Поговір голосив, що він з вирахування висвятився в целібаті. Були й такі, що хвалили його, бо він жертвувався для родини, котру вже мав. Мав молодшу сестру Анну, таку сироту, як він сам.

Мав щастя, або, що на одно вийде, протекцію. Коли всі його товариші, і старші від нього ще були сотрудниками, він вже дістав парохію. Не голодівку і не в якійсь глибокій дірі, а добру парохію в містечку, де був суд і податковий уряд.

Разом з отцем Котульським прийшла на парохію його молоденька сестра Анна. Гарна була дівчина і, хоч така молода, дуже добра господиня. Двір не мав такої доброї кухарки. Анна завідувала цілим господарством брата і сама варила йому.

Спершу парохіяни не дуже вірили, що господиня єгомостя, то його рідна сестра. Знаючи, що він целєбс, були троха згіршені. Деякі таки не троха. Вже збиралася їхати до консисторії депутація найбільше згіршених. Хотіли просити, щоби консисторія забрала від них пароха, або приказала йому прогнати молоду господиню.

Депутація поїхала. Спинила їх вість, що на приходстві були гучні заручини. Господиня пароха заручилася з адюнктом. На заручинах були три священики з сусідства. З того парохіяни повинні були доміркуватися, що господиня Анна таки рідна сестра їх пароха.

Анна також мала щастя. Таке, як її брат. В містечку був молодий, вродливий адюнкт Роман Мальчак. Приходив зичити книжки. бо парох мав гарну бібліотеку. Зачалося книжками, скінчилося заручинами.

Анна була щасливіша як ті, що в семім небі. Заки прийшла з братом на парохію, ані думала, що спіймає когось, заки брат призбирає для неї повну панчоху золота і грубих банкнотів. А тут, не тільки, що така добра „партія" сама влізла їй в руки, а до того ще на місци. Брат обезпечив її, щоб буде могла лишитися у нього разом із своїм мужем, будучи далі господинею пароха.

— Життя не буде нас нічого коштувати. Мешкати будемо на приходстві, на прожиток зароблю, будучи господинею брата. Мої ощадности і пенсію Ромка будемо відкладати, щоби на старі літа мати панське життя!

Так думала Анна. Брат похвалив ті її думки, бо він і так посвятився був для неї, висвячуючися в целібаті.

Від заручин минуло шість тижнів. Анна, ся спокійна, лагідна дівчина, неначе сказилася. Така була люта, що не тямила себе. Свою улюблену собаку, що прийшла до неї ласитися, копнула так, що собаці віддала стіна. Собака заскавуліла, сховала хвіст під себе і вкляла. Наймичка витирала тарілку якоюсь не дуже чистою стиркою. Анна вихопила з рук наймички тарілку і стирку. Стирку кинула в піч, тарілку в цебрик, повний скляної і порцелянової посудини. Цебрик став повний черепя.

Такою, ще ніхто ніколи не бачив її. Брат, отець парох, здалека дивився на ті лютощі сестри. Не говорив нічого, лиш погадав собі:

— Чим більша її лють від любови, тим лекше. Вона тим лекше перебодить.

— Тепер іду! — крикнула і закинула на себе безладно велику сіру хусту.

— Куди? — спитав парох.

— А кудиж би? — відповіла. — До нього!

— До нього? До Мальчака? Та тепер? Після того, що він зробив? Анно! Як би я був тобою, то не зробив би сего. Бігати за ним... за лайдаком!

— Бігати за ним! Також верзеш. Богу дякувати, се мені не потрібне. Замісць нього, можу мати іншого. Лиш пальцем кивнути і буде...

— І я так думаю, люба сестричко. За одного ти й десять дістанеш.

— Я жадного не хочу. Цілком жадного. Вони всі погані, фальшиві каналії!

Вона дрожала цілим тілом. Її личка посіріли на попіл. Її, все червоні губи, побіліли. Пригризала їх так, що троха кров не пустилася. А очі! З її великих круглих очей бухав вогонь, неначе з вікон хати, котра в середині горить.

(Далі буде).

КНИЖКА-НЕСПОДІВАНКА

ІСУС ХРИСТОС. Його життя, наука й чуда. Згармонізований переклад чотирох Євангелій на основі грецького тексту з поясненнями. Зладив **о. Михайло Кравчук.** 42 образи з Богородчанського Іконостасу. Львів 1934. Видання Національного Музею. Ст. 296. Ціна 6 злотих.

Наші книжки рідко коли роблять нам приємні несподіванки. Коли вони фахові, наукові — відкладаємо їх машинально на бік, часто з почуванням острахy, щоб не заглянути ненароком до середини. Ясність і літературна мова не обовязують їх авторів; вони звертають виключно увагу „на предмет".

Як воно не сумно ствердити, але навіть книжки, призначені до найбільшого поширення — книжки религійні: молитовники, проповіди, занадто ще сильно звязані з традицією своєрідної церковщини. Церковно-славянська мова мішається тут із тими напів народніми висловами та зворотами, що не належать ані до чисто літературної мови, ані до чисто народньої. Це досить незясований плід книжників, що нагадує ще деякі залишки нашого правничого жаргону — зрозумілого для спеціялістів тільки тому, що вони перекладають його собі в думці на чужу мову — ту, якою писані закони не нашої держави.

Опинилась на моєму столі книжка, яку на мить відсунув я, як лаік, що не може і не повинен забирати голосу щодо неї. Та якась винтнкова цікавість, чи підзаголовок „переклад" заохотили мене перегорнути кілька сторінок. Несподіванка була незвичайна! Чиста, літературна мова без тої безлічі помилок проти складні та духа мови, що пристали до офіціяльного книжкового жаргону галицької інтелігенції. Розпитавши: хто такий автор, я не міг з дива вийти. Парох, що живе на селі, не користувався ніякою помічю фахівців від мови — все зробив сам.

Що дня чуємо нині фразу, що з огляду на постійну суперечку між ріжними знавцями у справах мови, важко стороннькому розібрати: що правильне, загальне, а що тільки особиста примха того чи іншого „знавця". А проте поруч тисячі спірних питань у нашій фільольогії, таксамо як у мовах інших великих народів, позначились у нас віддавна напрямні, якими йде природній розвиток нашої сучасної літературної мови. Ось переклад, зроблений людиною, що живе на селі, далеко від столичних осередків, де сидять учені та письменники і де видають фахові журнали. Побажатиб більшости тих учених і письменників, щоб володіли такою чистою та ясною мовою, як останній наш переказ чотирох Євангелій.

Хто знає дотеперішні переклади Св. Письма, мусів нераз відчувати, що сучасна літературна мова випередила їх і що вони потребувалиб обнови. Ідосі існує спір про необхідність зберегти у Св. Письмі деякі архаїзми. Архаїзми мають змінювати повагу настрою, пригадувати, що маємо перед собою святу книгу. Спір цей тому дуже складний, що літературна мова у своєму розвитку вводить щораз то нові слова та звороти, які заступають давні, навіть вікові. Та коли йде про книги, призначені для якнайширшої маси читачів, без огляду на їх рівень освіти, якнайпростіша, жива сучасна мова бере верх.

У переказі о. М. Кравчука ляг в основу зразковий наддніпрянський переклад Морачевського з 60-тих років. Уже сам вибір такого зразка вказує на велике зрозуміння автора, за ким іти в такій праці. Переклад, переданий у формі переказу, має тут саме ту прикмету, що стара книжна спадщина, церковщина, не спокусила перекладачів до барокової стилізації, часто небезпечно зближеної до „язичія". Він не має в собі штучної манірности ані псевдосвяточного патосу, в який попадають дешеві красномовці. Беремо якийнебудь приклад: „Після цього настановив Господь іще й інших сімдесять і післав їх по двох перед Собою у кожний город і місце, куди мав Сам іти. І промовив до них: Живо велике, та робітників мало. Отже просіть Владику жнива, щоби післав робітників на Своє жниво. Ідіть! Ось Я посилаю вас як ягнят між вовків; тому будьте мудрі як змії, а прості як голуби".

Такий текст може читати однаково легко дитина і мало освічений простолюдин, як і той книжник, що схоче перевірити його з грецьким текстом, що заступав тут оригінал. В о. Кравчука рішав дуже чутливий такт у доборі слів і зворотів. Хто загляне до найновіших перекладів Св. Письма в інших европейських мовах, побачить, що зусилля перекладачів іде здебільша на те, щоб літературну і живу мову погодити з якнайбільшою простотою та ясністю. Кожний може перевірити на собі, як сильно заважує на ньому... вплив готових зворотів, засвоюваних роками у школі; звороти ці рідко коли помагають нам шліфувати свою думку — частіше затемнюють її схолястичними арабесками.

Святе Письмо, перекладене чи переповіджене живою мовою, зберігаючи там, де треба, архаїзми, дає змогу не тільки краще зрозуміти висловлені там думки; простота його стилю вчить нас, що нема таких глибоких правд, які втратилиб свою глибину від своєї ясности. — („Діло").

м. р.

СЕТОН ВАТСОН

(З циклю: Наші прихильники).

Слідкуючи за працею Українського Бюра в Лондоні, з великим задоволенням я прочитала, що членом Англійсько-українського Клюбу є д-р Р. Віліем Сетон Ватсон. Згадала я, що два-три роки тому читала я в Т-ві українських письменників і журналістів реферат „Забута книжка: Сетон Ватсон: Европа в переродженні", і вирішила додати тут витяг зі свого реферату і подати коротенькі відомости про визначного прихильника українського прихильника українського народу.

Д-р Р. В. Сетон Ватсон (Скотус Віятор) визначний англійський історик і політик, що відограв визначну ролю підчас світової війни, а головно як видатний учений майже всі свої праці присвятив студіям проблеми малих славянських народів.

Ще в першому десятьлітті XX. ст. Сетон Ватсон пильно студіює проблеми славянських народів у межах Австро-Угорщини та балканських держав. Щоб досконало обзнайомитися зі справжнім положенням цих народів, він особисто відвідує ці держави, на місці студіює й видає свої праці, щоб обзнайомити англійське суспільство з положенням славянських народів, що жили в межах Австро-Угорщини. „Що торкається англійського суспільства, то був тут ще цілинний ґрунт, і мої праці з початку спіткали цілковиту байдужність до всіх цих проблем", каже Сетон Ватсон.

Перша його праця "The Future of Austro-Hungary" вийшла 1907 р. В ній автор доводить, що колиб Австро-Угорщина приєдналася до Німеччини, то занепалаб.

В 1908. р. вийшла друга книжка: Political persecution in Hungary", в якій автор на підставі студій політики Мадярів предостерігає Европу про небезпеку для миру такої політики Угорщини. „Історичним призначенням Габсбургів має бути забезпечення рівноправности та свободи для всіх народів Австро-Угорщини. В р. 1911. вийшла його книга: "Britische Politic und Balkankrise", і "Corruption and Reform in Hugary", в якій автор суворо скритикував австро-угорську політику на Балканах. Він радить Австрії підпирати визвольні змагання Сербів і Хорватів. Потім появилися його праці; "The Southern Slave Question", "The Balcans, Italy, and the Adriatic", та інші, в яких Сетон Ватсон критикує методи, що ними мадярська олігархія вдержувала свій монополь у державі й тим надавала протиславянський напрямок у політиці. Автор гостро виступив в обороні Хорватів.

Передбачаючи, що події ведуть до великої війни, Сетон Ватсон вирішив піднести свій голос передостороги і перед німецьким суспільством і в р.р. 1912—1913. видав дві книжки в Ляйпціґу і в Берліні: "Ungarische Wahlen" і "Die Suedslavische Frage". „Тут я був, як той, що потопає, але хватався за соломинку... Своє англійське видання присвятив я — тому англійському політикові, що матиме досить ґеніяльности і відваги, щоб вирішив південно-славянське питання... Тепер же у дванацяту годину це повторюю". Автор обвинувачує Угорщину в убивстві Фр. Фердинанда, що, на його думку, міг був завести демократичний устрій і забезпечити національний розвиток Славянам через широку автономію.

Колиж повстала світова війна, то Сетон Ватсон перші два роки, до свого відходу на фронт, як воєнного кореспондента, присвятив публіцистичній праці, щоб обробити громадську думку в Англії на користь славянських народів у досягненні їх незалежности. Написав декілька науково обґрунтованих статей, з яких повстала потім книжка: „Европа в переродженні", що її видали в Чехословаччині чеською мовою. Сетон Ватсон містив свої статті в найбільших англійських журналах. Ось головні тези його праці:

I. Розбиття Австро-Угорщини та Туреччини потрібно, щоб антанта вийшла переможницею.

II. Будучність південних Славян, це питання світового значіння.

III. Македонський фронт являється для Англії життєвою потребою... та інші. Сетон Ватсон у всіх своїх статтях доводив, як і Масарик, що Европа не мусить побоюватися „панславізму", а навпаки, їй загрожує „пангерманізм", що справді загрожує абсорбувати Европу.

Та для нас, Українців, цікаво, як уже в той час Сетон дивився на українське питання, що йому присвятив велику статтю і що його торкався в інших статтях. При обмірковуванні панславізму С. Ватсон нараховує вісім головних славянських народів: Росіяни, Поляки, Русини (Українці), Чехи, Словаки, Сербохорвати (так?), Болгари. І такий поділ викликає багато суперечок, бо дехто із Славян доводить, що русинська мова це лише діялект, і Росіяни Русинів називають Малоросами, та Русини самі себе найрадше називають Українцями (стр. 168). Зробивши екскурс в історію славянства, автор, знаходить племінний звязок межи ними, але й їх самостійний культурний розвиток, якого не можна припинити. І одно з трох головних причин світової війни, поруч з англьо-німецьким змаганням у політичних впливах та південно-славянським питанням це є українське питання, що торкається коріння взаємин між Австро-Угорщиною та Росією. В цих взаєминах Україні, як народ куди більший ніж Поляки — є причиною світової війни між цими державами. „Чи буде в силі Росія після війни притягти до себе цих 30 мільонів Українців?" — питає автор (стр. 171). Життя показало, що Сетон Ватсон мав слушність, бо Росія не притягла Українців, бо і досі вони пручаються і тільки всі зусилля роблять, щоб створити самостійну державу, а не бути в складі С. С. С. Р. (М. О.). „Чи освічені російські політики допустяться знову таких вчинків як місяць перед війною, коли поставили своїх вояків біля могили українського Бернса-Шевченка, або заарештували русинського архиепископа Шептицького, а без цього насильно насаджували православя в Галичині?"—питає автор. Знову тут доводить автор, що 150 мільонів Славян, хоч і становлять могутню славянську культуру, але кожний славянський нарід має свої окремішности і прагне до самоозначення, яке мусить бути забезпечене.

В своїй статті „Українська проблема" С. Ватсон говорить про українське питання на підставі історичного розвитку славянства; в історії Славян Україна існувала. В Европі імя України призабуте, але воно не є якимсь модерним винаходом; це імя зустрічається ще в XVII. стол. Автор наводить тут англійську літературу з тих часів, яка була присвячена історії України та її культурі. В своїй статті С. Ватсон подає короткий огляд історії українського народу, розквіт української держави при Володимирі, розділ України під натиском Польщі й Угорщини і боротьбу України на всіх фронтах, і як „при славетному четьмані Богданови Хмельницькому був підписаний Переяславський договір, що спричинив поневолення України" (стор. 295). Цей договір відіграв велику ролю в розвитку модерної Росії. Автор яскраво малює дві протилежности: „стара неграмотна Москва, міцна своєю аристократією, і непевна тоді републиканська організація України. Огонь і вода не могли сполучитись і одна з них підлягла при абсолютизмі царського режиму". Автор пакт за пактом зясовує, як нашурувано привілеї України і яку вперту боротьбу вела Україна за свої права. Петро Великий все зробив, щоб зломити міць гетьманщини. Катерина доконала Україну: замісць вільних селян зробила з Українців рабів. Українську церкву віддала під владу Москви, цензурою задушила українську літературу, зруйнувала українську школу, що була на вищому ступні, ніж про це знає Европа. Лише в Чернигівщині тоді було 866 шкіл, а через 60 років уже не було там ні одної... При розділі Польщі положення українського народу ще погіршало. С. Ватсон безсторонньо освітлює і боротьбу Українців з Поляками: „Австро-Угорщина вважала дуже корисним підкупити Поляків за ціну повного польського політичного монополю в Галичині" (стор. 297).

Та не завмерла національна свідомість Українців. Найбільший поет Великої України, Т. Шевченко, побудив національне почуття, хоч цар Микола жорстоко відплатив йому. Не приглушили національного руху і жорстокі розпорядження царських міністрів, і українська культура під жахливим утиском розвивалася на Україні і в Галичині. У Львові в університеті Українці досягли того, що відчинено декілька українських катедр, на яких викладали найвизначніщі українські вчені: М. Грушевський, Колесса й інші.

Освітлив зрадницький процес р. 1914, коли Москалів оправдали і навіть піднесли квіти (стор. 302). Як скасовано львівський університет, як в Галичині появилася маса шпигунів, а потім настала катастрофа... (стор. 303).

У статті з 16. IV. 1918 (Нова Европа) закликає союзників допомогти здоровим силам у Росії позбавитися большевиків. Осуджує політику Росії, що кинула Україну до Брест-Литовського миру (стор. 194).

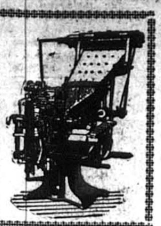
У всіх статтях автор прихильно, справедливо стає в обороні українського питання. Обговорював і приєднання Підкарпатської Руси до Чехословаччини.

Сетон Ватсон добре був ознайомлений з розквітом української культури і з політичними та національними змаганнями Українців на всіх теренах, де вони живуть. Наскільки мені відомо з літератури, українські політики не використали в свій час найвизначніших світових публіцистів і журналістів, мало звертали уваги на пропаганду нашої справи голосом найвидатніших з них, а це велика помилка, бо читач більше уваги звертає на те, хто говорить і як говорить! І з цілого серця радію, що в Анґльо-українському Клюбі побачила імя Сетона Ватсона, бо важно для нас, коли Сетон буде говорити про нашу справу, бо його імя відоме в цілім світі не сьогодні, а було відоме до світової війни, яку він передбачав, проти якої перестерігав, і подавав причини, як от українське питання що і до сьогодні не є вирішене.

В нашім віку щоденного технічного, а особливо хемічного успіху, чим користуються держави, національне визволення нашого народу може прийти як наслідок трох чинників: національне освідомлення: 1. українська організація культурних сил, 2. організація військових сил і 3, коли світова суспільна опінія визнає, що українське питання не є місцеве питання, але що українське питання є світове питання, як про це говорив іще підчас світової війни Сетон Ватсон.

Марія Омельченкова.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 5. червня б. р. померла **Анастасія Вуйчик,** членкиця бр. св. Арх. Михаїла, від. 51 У. Н. С. в Ейтсборо, Па. Прожила 48 літ. Походила з села Сівчина, повіт Добромиль. Приїхала до Америки в 1910 р. Оставила сиротами семеро дітей: трох синів і чотири доньки. Покійна була доброю матірю і доброю Українкою. Двома наворотами була секретаркою. Хорувала два роки і багато терпіла, бо не могла виликуватися. Муж Покійної дякує щиро всім тим, що були ласкаві віддати Покійній остатню прислугу. А зокрема дякує У. Н. Союзови за скору виплату суми $1,000 як посмертного. Дякує теж від. 51, всім його урядникам і членам, а головно за участь у похороні, що випав дуже гарно.

Іван Іваник, секр.

Багатство.

Співак: У своїм горлі я ношу ціле своє багатство.

Пияк: Я теж.

Р. М.

МОЯ ПЕРША ЗУСТРІЧ.

Я ніколи не визначав рандки дівчатам, бо мені воно виглядало смішним. Я часто чув слова: рандву, рандка, а навіть рендезвус і з цікавости й собі забажав такого побачення. І це бажання сповнилося мені скорше, ніж я сподівався.

Було то весною, як я ще був учеником. До нашого містечка преїхала театральна трупа й давала що вечора виставу.

Одного вечора за останні гроші вибрався я, щоб побачити бодай одну виставу.

Ледви я примістився на салі із стоячою картою вступу, аж бачу біля мене стоїть така гарна-гарненька дівчина.

Для мене не було це рівнодушне, тому мої очі що хвилини поглядали то на сцену то на дівчину. Мені здавалося, начеб і вона якось нервово кидала головою. Так у половині вистави я набрав відваги, щоб заговорити до моєї гарненької сусідки (студентська відвага!).

— Вам, пані, певно подобається вистава?

— Так.

— Лише саля дуже переповнена, аж душно.

— Так.

— Пані приходять на кожну виставу?

— Ні, а ви?

— Ага! — подумав я собі. Вже їй трохи розвязався язик.

— Ні, — відповів я. — Ні вперше. — Знаєте, я не маю такого звичаю — тай праці маю багато, нема часу.

— Так? А я обожаю театральні вистави, а передовсім деяких артистів.

Ага! — подумав я, вона кинула оком на акторів, чого я тут встряватиму. І слово за словом ми при кінці вистави зовсім порозумілися, так, що вона забула про акторів, а я забув, чого я сюди зайшов.

Вкінці я попросив її, щоб — визначила мені стрічу, рандку.

— О, добре, добре, буде мені дуже приємно! — відповіла з захопленням.

— То прошу ждати на мене — в середу пополудні в парку.

Чи міг хто бути щасливіший від мене? Я в середу маю рандку, вперше в житті!

Сьогодні понеділок — завтра вівторок. А потім? — потім моя перша стріча. Я ті два дні горів, перед зеркалом накривав лице руками, ходив по хаті та став вправляти, як то ззлицятися треба буде мені. В школі за ті два дні дістав я дві двійки. Господиня, в якої я жив, дивилася на мене здивовано.

— Що з вами? Ви щось не теє? — і стукнула мені пальцем по чолі.

Вкінці прийшла середа — нещасна середа! Краще, щоби її в календарі не було.

Пішов я до парку. Жду, жду — поглядаю нервово на годинник і на цю вулицю, звідки вона мала надійти. Як лише догляжув я якусь суконку, серце здригалося мені, я зараз подумав: це вона!

Жду одну годину — нічого. Жду другу годину. Нічого. Походжую, підспівую, розглядаюся — нічого! Вже мене з ходження ноги зболіли, шия від того, що разураз обертався, а голова мені вже й передтим була не в найкращому порядку...

Як уже все надоїло мені, я відвернувся та пішов містом до дому. На головній вулиці я мало що не впав трупом. Кого я побачив? Її, одначе не саму, а з якимсь юнаком попід руку.

Мені ноги здеревіли, я ледви-ледви дійшов додому. На другий день у школі дістав я наперфумований лист. Як я отвирав лист, думав собі:

— Може вона невинна. Цей нічого, що вчора не зустрілися зі мною, зійдемося ще. Певно в листі просить вибачення. Та як я прочитав той лист, мені здавалося, що впаду зертвий з пересердя.

У листі було написано:

„Поважаний Пане! Вам певно відомо, що вчора був Пріма Апріліс!"

Ах, колиб вона тоді попалася була мені під руку, затмилаб собі той Пріма Апріліс і що року пригадувала би собі його, як я собі пригадую його!

Непорозуміння.

— Панно Ірцю, як ви думаєте: чи поцілунки є нездорові?

— Не знаю, я ще ніколи...

— Що? Не цілували?

— Ні, ніколи не хворіла.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що піврічні збори відбудуться в четвер, 11. липня, в годині 7-мій ввечір, в своїм домі, 623 С. Гілт вул. Просимо всіх членів прийти на збори бо маємо важні справи до полагодження. Буде також піврічне справоздання. Просимо довгуючих членів вирівняти свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Кравчишин, предс.; І. Гичка, кас.; П. Сас, секр.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член 51 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $300, котрі я одержував упродовж 6 літ по $50 кождого року. Бажаю У. Н. Союзови якнайкращих успіхів. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Роман Батицький.

МІСТО ДЛЯ НЬОГО — ХАТА

Життя в італійській каварні.

Рим, це південне місто й у ньому плине життя як і в інших південних містах, головно на дворі, на вулиці та на площі. Як колись у старинному Римі гуторили на форумі про все та про всячину, так і сьогодні можете бачити в Римі сотки людей в гурітщині. Також побачите в Фльоренції, Міляні, Неаполі, або в іншому якому італійському місті.

Люди так збираються у гуртки, щоби поговорити собі, пожартувати, а полагоджують і орудки. В Римі на Піяца ді Спаня побачите около полудня, як люди увихаються, як матері кормлять дітей, а під колюмнами св. Петра справжні громадянські збори. Все те гамірливе, живе, повно крику, пісень, жестів.

Місто для Італійця все є „інтерно", велика будівля, в якій вулиці й перевулки, це коридори, а площі це салі, сходи це прилюдні місця для відпочинку. Блакитне південне небо, що в тамошніх околицях майже ввесь рік чистісеньке, без хмарночки, для південного мешканця є гарною стелею над „інтерном". Південний мешканець у всьому місті почувається як дома. Щойно як вийде поза місто, тоді він уже не в хаті.

Південний мешканець любить перебувати якнайбільше прилюдно. Навпаки мешканець північних країн волить скритість, замкненість. Південний мешканець любить усе, що зветься місто, в усьому місті почувається як у себе дома. Тому не дивниця, що каварні й подібні льокалі повні, філіжанки, чай, телефон... Більшість каварень у Римі виглядає іззовні так: низькі, широкі скляні двері, відчинені настіж. В середині біля пульта повно людей, які ждуть, аж прийдуть на чергу до телефону, на пульті великий апарат для варення кави й чаю, з апарату бухає пара. Розмова, гамір... Уже раннім ранком у каварнях кипить життя, а вже найбільший рух між 7-мою і 9-тою годиною рано, коли найбільше людей їде до праці. Люди поступають до каварні, щоб спожити „пріма коляціоне" — сніданок. А все спішиться дуже, щоби не спізнитися до автобуса. Два-три ковтки й далі...

Двері каварні постійно відчинені. Люди входять і виходять. У дощову пору долівка наче залита водою. Посипають трачинням, щоб не було ховзко. Південні люди на це не звертають уваги, яка долівка, держать в одній руці склянку, в другій тісточко. По дорозі хоче трохи покріпитися й залити це двома-трома ковтками чаю, чи кави.

Південний мешканець живе міським життям, одначе не великоміським у новітньому змислі. Тому там і нема „великоміської нервовости". Італієць напр. не старається денебудь у місті знайти собі якийсь „острівець спокою", де на хвилину скрився би від міського гамору й руху. Ні, того не треба Італійцеви. Каварні в Римі є в місцях, де найбільший рух і гамір. Звичайно мають іззовні тераси, з яких гість усетаки є в контакті з вулицею та з її життям. „Кафе Фаралія", що є напроти Палацо Венеція, займає в літі своїми столиками велику частину хідника, бо Італієць хоче сісти саме там, де найбільший рух.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КЛІВЛЕНД, О.

Для села Осталовичі, повіт Перемишляни.

З рідного села прийшла відозва, підписана місцевими організаціями і парохіяльним урядом. Відозва звучить:

„Ідучи за кличем: „Тільки в організації наша сила", покликали громадяни села Осталович, пов. Перемишляни, до життя читальню Т-ва „Просвіти", Господарсько-споживчу спілку „Надія", кооперативу з обмеженою порукою, та кружок „Рідної Школи".

„Однак великою перешкодою в нормальному розвою тих організацій є брак власної домівки. Тому ж рішили приступити до будови власного дому. Куплено вже площу, вистараноcя про плян та дещо матеріялу на будову.

„Однак нинішні тяжкі часи унеможливлюють нам спромогу власними силами довершити задумане діло.

„Тому ми, представники села Осталович, у своїм і їх імени звертаємося до Вас, Браття і Сестри, що живете там на американській землі може серед відважніших обставин: поможіть нам своїми хочби найдрібнішими лептами до здвигнення власного дому.

„Ми віримо, що відізветесь і тому ми згори Вам складаємо щире спасибіг. Ласкаві збірки просимо слати на адресу: Читальня Просвіти, на руки о. Івана Луцишина, Осталовичі, почта Перемишляни".

Дорогі Родимці, що жиєте поза Клівлендом. Ми не потребуємо багато говорити про цю справу, бо відозва сама за себе говорить. Ми тут переведи збірку, яка принесла $63.45. З цього було $2 розходу, а $61.-45 вислано на згадану ціль через Обєднання. Хто хотів би ближчих інформацій, зволить написати до старокраєвого комітету або тут до нас:

Михайло Кліщинський,
Василь Гвоздик,
Михайло Вербинський.
795 Brayton Ave., Cleveland, O.

Жертвували: М. Вербинський $5; М. Кліщинський, В. Гвоздик по $3; М. Когут, Ф. Мельник, П. Рудик, М. Юрдиба по $2; Т. Сушко, Н. Задирецький, І. Гой, А. Гевусь, Г. Коваль, Г. Брикайло, В. Дароль, А. Барбир, Т. Кальмук, П. Василишин, Г. Степаник, М. Розоміло, М. Дутковський, О. Іванців, М. Мізинко, П. Шадерна, о. В. Меренькiв, Т. Юрків, П. Добуш, Д. Токар, Д. Токар, Н. Зарічний, о. Д. Брошко, Н. Декан, А. Когут, С. Зілінська, М. Бесідецька, К. Терлецька по $1; П. Липян, І. Улан, П. Корпан М. Ярош, С.Ківко, М. Сирока, Н. Жінків, І. Жолобчак, М. Галеш, В. Кобилянський, С. Олексик, В. Скуратко, П. Філь, Ю. Воробель, Сем, В. Цврчак, М. Бойко, К. Коваль, І. Головчак, Н. Волошин, Д. Кренцiглова, І. Гурма, М. Габрiвський, Г. Конит, М. Вербицька по 50 центів; М. Москаль 45 центів; М. Турчак, К. Жук, О. Кальницька, М. Соляр, М. Карась і А. Білінський по 25 центів.

ГАРТФОРД, КОНН.

Відчит у справі допомоги Лемківщині.

Дня 16. червня відбулися заходом відділу 5-го О. Д. В. У. і Ч. Х. в галі Укр.-Амер. Горожанського Клюбу сходини, які відкрив предс. Петро Драпяк, покликавши до вступного слова місцевого пароха, о. Обушкевича, що пояснив справу Лемківщини і покликав до реферату п. М. Дудру. Бесідник заясував обширно положення нашого народу на Лемківщині. По одногодиннім рефераті предсідник покликав присутних, щоб подали поміч нашим братам Лемкам.

Жертвували: Марія Папа, П. Предзімірський і М. Кріпер по $2; Л. Апанович, С. Кундис, К. Яросевич, В. Дерлиця, П. Курко, І. Саган, М. Курдина, о. Обушкевич, І. Мульський, В. Гірчиця, П. Псекнач, П. Драпяк по $1; Ґрогоза, А. Данилюк, Н. Лата, М. Яросевич, В. Яросевич, Кібала по 50 центів. Дрібними датками зібрано $4, а з розпродажу цвітів прийшло $10.74, отже загальний дохід виносив $36.24. Розходу було $12, а чистий прихід в сумі $24.24 вислано через Обєднання до Львова до Лемківської Просвітньої Комісії.

Л. А., секретар.

Непорозуміння.

— Моя теща — це ангел.
— А моя ще жиє!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГУДСОН, Н. Й.

Нема чого нарікати.

Недавно був допис у „Свободі" про нашу громаду. З нього виходилоб, що ми про ніщо не дбаємо, ніякого народнього життя не виявляємо, ніяких жертв на народні цілі не даємо. Та так не є. В першу чергу нас тут усього яких 125 родин. При церкві є 57 родин фармерських, яких 20 родин большевицьких, а поза тим можливо знайдеться ще кілька родин. Як на таку невелику громаду, то і концерти і вистави. І яка була народня збірка, то на неї ми збирали і жертви висилали. І школу родичі теж підпирають і дбають про те, щоб діти на співи ходили. Що можливе, те й робиться і нарікання тут ні причому.

Гудсонець.

АЛЕНТАВН, ПА.

Про „Український День".

Комітет сімох злучених українських громад для влаштування „Українського Дня" подає до відома, що „Український День" відбудеться дня 2. вересня (September) на Labor Day 1935 року в Lehigh Community Park у Fogelsville, Pa.

Ввесь чистий дохід призначений на визвольну боротьбу.

Комітет просить, щоб громади, які хотіли би взяти участь в улаштуванню „Українського Дня", зголосилися найдальше до 20. ц. м. на адресу секретаря комітету „Українського Дня":

Mr. Joseph Bukata
337 Ridge Ave., Allentown, Pa.

За комітет:
о. д-р В. Клодницький, предс.

КРАЇНА 1512 ОЗЕР, ЩО НЕ МАЄ ПРОШАКІВ.

Чужинцеви в Таліні (столиці Естонії) щось наче недостає. Щойно як довший час находиться по місті, нараз починає запримічувати, що ще не бачив прошака. А коли промандрує всю Естонію, сам собі мусить ствердити, що ця вся країна не має таки прошаків. Лише в російській частині краю біля Печори може якийсь знайтися. Зрештою Естонія не має прошаків, одначе не має теж майже багачів.

Давніше було інакше. Коли цю країну тому кілька століть заняли німецькі завойовники, Естонці геть зубожіли. Щойно з кінцем минулого століття одержали право купувати землю. Купували, хоч як дорого мусіли платити, а за гроші було дуже тяжко. При проголошенні незалежности мали в своїх руках 42 проценти усеї землі, а ґрунтів мали пересічно по 34 гектари. Великі земельні власники мали 58 процент землі, по 2,113 гектарів. Балтійські барони, наслідники німецьких завойовників, виарендовували лише четвертину своєї землі.

Естонський селянин зі зброєю в руці оборонив свою землю від большевиків і від Німців. Пізніше переведено земельну реформу. Аграрна реформа відібрала майже 97 процентів землі великих земельних власників. За худобу її увесь живий інвентар дістали барони відшкодування в відношенні цін із 1914 року, за землю дістали невеличке відшкодування, в більшости в довгоречнецевих державних облігаціях. Осталися їм замки й палати, та вони не могли їх удержувати. В більшости їх купили громадські управи й ріжні товариства та отворили в них школи, культурні установи, музеї та літні табори для міських дітей. Збанкротовані міліонери почасти переселилися до Німеччини, де декотрі з них мали маєтки, інші пристосувалися до нових обставин. Багато їх дістало від держави концесії на автотакси.

Одну частину так здобутої землі держава передала новим власникам, другу частину виарендувала. Естонське хліборобство розвивається, не зважаючи на світову крізу. Виплатність управи ріллі виплачується.

І промисл скоро розвивається, головно текстильний промисл, деревний, папірний, металюргія, харчових продуктів, напитків, цементу та хемічних виробів. Естонський цемент вивозять до всіх балтійських держав, ба навіть до Злучених Держав, на Гавайські острови та до Венезуелі.

Естонія має всього триста безробітних і вони дістають від держави підмогу. В дійсности безробітних є коло 600, одначе вони не дістають державної підмоги, тому, що не згодилися працювати по лісах.

Естонія принаднлива країна для туристів. Там нема високих гір. Більшість Естонії це рівнина, а найвища естонська гора Мунамегі висока всього 317 ярдів. Зате має Естонія 1,512 озер, із яких найбільше Пейпсі довге 150 миль. Є теж 818 островів, тому є це відповідна країна для літніх вакацій.

Літерат.

— Чим ви займаєтеся?
— Я літерат.
— Як то?! Пишете книжки?
— Ні, пане, я вибиваю літери на кальошах.

— Директор цирку (до служби): Гей! Заженіть зебру до стайні, бо дощ зачинає падати!

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (63)

Два дні шукала ватага Арабів пригідного місця для переправи через бистру ріку, що в ній було повно крокодилів. Це треба їм було зробити, щоб дістатися до загадочної долини діямантів. Вкінці вони прибули в одно місце, що лагідно схилялося в сторону води. Шейк видав команду: „Вперед!"

Коли так Наомі Медисон знайшлася між двома небезпеками, з одного боку від зрадливих Арабів, а з другого боку таки і в непевній ріці, вона не знала, що в тій непривітливій джунглі вона знайшла приятеля. Тарзан саме рішився прийти в допомогу нещасній виправі з Галивуд.

Його розмова з Обровським переконала його, що проста людяність наказувала йому помогти обом дівчатам. Він устав досвіта з постановою податися на північ, де, як йому здавалося, він їх міг знайти. Одначе він завважав, що його новий приятель лежав в агонії від пропасниці.

Тарзан скоро рішився. Він лагідно підняв непритомну людину на свої широкі плечі і подався через джунглі на південь. Очевидно, він не знав, що отся конечна зміна його плянів принесе Наомі Медисон багато нових страхіть.